

‘Voet chauffeur bepaalt veel’

MARISKA BLOEMBERG-VAN DER HULST

Wie vol gas een perceel maait, slaat de plank volledig mis. Het kost je onnodig veel liters brandstof. Dat blijkt uit bevindingen van het netwerk ‘Het nieuwe rijden in de veehouderij’.

Netwerkbegeleider Sjon de Leeuw van PPP-Agro Advies geeft tips voor een zuinig dieselvebruik.

Hoeveel diesel is er te besparen?

‘Je kunt per bedrijf zomaar 10 tot 15 procent aan brandstof besparen. Daar hoeft je niet veel voor te doen. Ga je echt actief op je brandstofverbruik letten, dan kan de besparing oplopen tot wel 40 procent.’

Zijn veehouders zich daarvan bewust?

‘Nee, veel melkveeouders weten niet dat er nog veel te winnen valt. Een lege tank wordt weer klakkeloos bijgevuld, en dat is het. Maar de brandstofkosten bedragen toch 5 procent van de totale kostprijs op het bedrijf. Jaarlijks wordt er ruim 200 liter diesel per hectare verbruikt, dat betreft dus 220 tot 235 euro per hectare.’

Waar kun je eenvoudig geld besparen?

‘Zoek eens uit hoeveel je voor een liter diesel betaalt, kan dat via een andere leverancier misschien goedkoper? Ook het gebruik van de eco-aftakas is interessant. Je bedient de machine met hetzelfde toerental, maar het vergt een lager motortoerental van de trekker.’

Het netwerk is voorstander van slim rijden, hoe doe je dat?

‘De voet van de chauffeur bepaalt heel veel. Rij bewust, geeft niet volop gas en schakel op tijd over. De deelnemers van ons netwerk werken continu met een brandstofmeter, dus ook de loonbedrijven. Tijdens het inkuilen reden twee chauffeurs van een loonwerker met eenzelfde combinatie van trekker en silagewagen.

Op melkveebedrijven wordt er gemiddeld ruim 200 liter brandstof per hectare verbruikt.

Foto: PPP-Agro Advies

Aan het einde van de dag tankte de ene chauffeur 20 liter meer dan de andere, terwijl ze identiek materieel gebruikten en dezelfde afstand hadden afgelegd.’

Dus niet vol gas over het land?

‘Nee, we hebben geconstateerd dat 20 procent sneller rijden resulteert in 25 procent meer brandstofverbruik. Ga dus niet vol gas maaien. Hou het motortoerental aan waarbij het gewenste aftakas toerental bereikt wordt. Dit is veelal ergens tussen de 2.000 en 2.200 toeren per minuut.’

Heeft u meer tips voor voederwinning?

‘Als je tijdens het inkuilen de opraapwagen na één of enkele omgangen bijna vol hebt, dan is het veelal interessanter om eerst te gaan lossen in plaats van nog een aantal meters van

de volgende wiers er bij te laden. Het is veel zuiniger om een keertje extra te rijden dan dat je doorrijdt tot de wagen echt vol is. Tenzij het perceel op afstand ligt natuurlijk. En zorg er verder voor dat de messen van de opraapwagen, maar ook die van de maaier, goed scherp zijn. Het gras moet er vloeiend doorheen kunnen, anders kost het te veel extra liters brandstof.’

Ook de juiste trekker voor een machine is belangrijk?

‘Jazeker. Als een trekker zijn vermogen niet kwijt kan aan de machine, dan werkt de combinatie heel onzinnig. Dat wordt tijdens onze praktijkproeven telkens weer bevestigd. Een van de deelnemers heeft een test gedaan bij het schudden. Hij gebruikte eerst zijn gewone trekker van 80 pk

en daarna die van 150 pk. Die grote trekker bleek achteraf maar liefst 2,5 keer zoveel brandstof te verbruiken voor dezelfde hoeveelheid werk.’

Je moet het vermogen van de trekker dus goed benutten?

‘Inderdaad. Bij een andere proef hadden we een trekker van 160 pk waar we een front- en achtermaaier aan koppelde met werkbreedtes van 2,80 meter. Bij eenzelfde trekker koppelde we een front- en achtermaaier met werkbreedtes van 3,10 meter. Je verwacht dan dat de grotere maaiers een hoger brandstofverbruik geven, maar dat was niet het geval. Bij de kleinere maaiers lag het verbruik namelijk 25 procent hoger per gemaaide hectare. Dat komt vooral door de hogere rijsnelheid die je dan probeert te realiseren.’

‘Meer ammoniak door derogatie’

PIETER STOKKERMANS

De nieuwe derogatie-eis is dubbel, omdat een verruiming van gras in het rantsoen leidt tot meer ammoniakemissie. Wel is de strengere eis goed voor de nitraatreductie in het grondwater.

Dat stelt agrarisch bedrijfsadviseur Arjan Tolkamp van Accon avm. Tolkamp onderzocht de gevolgen van de verschuiving van het graslandpercentage van 70 procent bij de vorige derogatienorm naar de 80 procent die dit jaar is ingegaan. Volgens hem heeft dit voor 40 procent van de bedrijven, vooral in Oost- en Zuid-Nederland, consequenties.

Tolkamp rekende die consequenties uit aan de hand van een theoretisch voorbeeldbedrijf met 40 hectare zandgrond, 36 stuks jong vee, 60 melkkoeien met een melkproductie van 8.500 kilo melk met een ureumgetal van 21.

Het jongvee krijgt in de leeftijd tot 1 jaar 25 procent snijmaïs, daarna nog enkel gras. Daarbij is uitgegaan van

een opbrengst van 10.000 kilo droge stof per hectare voor gras en 16.000 kilo droge stof voor maïs.

MINDER DROGE STOF

Het bedrijf produceert 24.000 kilo droge stof minder. Dit staat in deze berekening gelijk aan 1,5 hectare maïs. De 15 procent minder zetmeel in het rantsoen bij deze eigen ruwvoerproductie zorgt bij een gelijkblijvende melkproductie voor een hoger ureumgetal in deze berekening van drie punten.

‘Met name bij oudmelkte koeien zie je bij rantsoen met meer gras eerder een eiwitoverschot’, aldus de adviseur. Volgens hem leidt het gemiddeld hogere ureumgetal tot een verhoging van 5 kilo stikstof via de mest per koe, wat neerkomt op 300 kilo meer stikstof op bedrijfsniveau. Dit komt overeen met 1,3 hectare.

Hierdoor moet het bedrijf voor dit jaar voor het eerst mest afvoeren, namelijk 170 kilo stikstof, oftewel 40 kuub. Daarbij leidt het tot meer ammoniakemissie. Hierdoor is de

nieuwe derogatie tegenstrijdig met andere doelen van de overheid.

Tolkamp verwacht dat veel ondernemers toch meer maïs blijven voeren, met de groeiplannen die er bij veel melkveeouders zijn.

‘Dit betekent wel vooraankoop en daarmee extra kosten. De prijs voor maïs is nu stijgende, voor het najaar wordt een nog hogere prijs verwacht. Waarschijnlijk wordt, door die prijs, ook veel korrelmaïs als snijmaïs verkocht. Maar ook verschillende bijproducten kunnen als alternatief dienen.’

De adviseur raadt ondernemers aan om het voersaldo, de voerefficiëntie, de drogestofopbrengst en de kostprijs per kilo droge stof goed in beeld te hebben. Ook is het goed om de efficiëntie aan de melkproductiekant scherp te stellen.

‘Denk daarbij aan een korte tussenkalf tijd, weinig jongveeopfok, het tijdig afkalven van vaarzen en het streven naar een hoge levensproductie. Dit leidt tot een betere benutting van de mineralen.’

Vergelijking fictief bedrijf bij vorige derogatie en huidige derogatie

	Grasland 70/30	Grasland 80/20	Vershil
Drogestofproductie grasland in kilo	280.000	320.000	+40.000
Drogestofproductie maisland in kilo	192.000	128.000	-64.000
Totale drogestofproductie in kilo	472.000	448.000	-24.000
Minimale opname jongvee	85.410	85.410	
Verhouding gras/maïs melkvee	52/48	67/33	15%
Productie melkvee in kilo stikstof	7.140	7.440	+300
Plaatsingsruimte in kilo stikstof	10.000	9.200	-800

Biocadabra

Biodiversiteit. Belangrijk! Daar zijn we het over eens. Maar wat het is? Daar puzzelen we met z'n allen al jaren op. Grutto's, soyateelt, permanent grasland, houtwallen, boomkickers, bodemleven, broeikasgassen, graanranden, fosfaatoverschotten, graafwespen, koeien in de wei, het behoort allemaal tot 'biodiversiteit'.

Probeer daar maar eens een helder samenhangend verhaal van te maken. We willen alles, praten langs elkaar heen, krijgen het beeld niet scherp en weten dus niet wat we moeten doen. Ook Courage worstelt met dit thema. Worstel even mee.

Voor een maatschappelijk gewaardeerde melkveesector gaat het hier mijns inziens om de volgende thema's: carbonfootprint (broeikasgassen), agrarisch natuurbeheer en mest. Die laatste krijgt al voldoende aandacht. Slaan we nu even over.

Carbonfootprint is vooral vanuit de markt een thema. Methaan uit de bek van de koe is de grote boosdoener. Mijn advies: niet te veel aan sleutelen. Laat de koe koe. Methaan oprispen is haar USP. Dankzij die truc kan de koe gras verteren. Wil je daar echt iets aan doen dan eindig je met een rantsoen van snijmaïs en ureum (kunstmest!). Het middel wordt dan erger dan de kwaal. Minimaliseer de carbonfootprint per kilo melk vooral door een reductie van CO₂-equivalenten met behulp van de trias energetica: minder energie verspillen, verhogen energie-efficiëntie en duurzame energieproductie. Vooral die laatste zal het moeten doen. Grote bijkomende voordeel: deze aanpak levert geld op en is aan iedereen uit te leggen.

Tja, en dan agrarisch natuurbeheer. Volgens mij uiteindelijk de belangrijkste van de drie. Natuur en landschap zijn dé brug tussen boer en burger. Hier zullen we moeten scoren. Met 'no nett loss', het credo van de taskforce biodiversiteit van de overheid, gaan we de strijd niet winnen. Er is al te veel verloren gegaan en de eisen zullen toenemen.

Twee jaar geleden schreven we het essay 'Dairyland Stewardship Council'. Gedachte: we moeten van overheidsnaar ketensturing. Maar inmiddels denken we dat dat niet genoeg is. We hebben een grotere visie, een groter plan nodig. Boeren, overheden, industrie, financiers, NGO's, burgergroepen; alleen wanneer die samen een visie en verantwoordelijkheid delen en samen dezelfde kant op sturen, kunnen we het agrarische landschap en bijbehorende natuur en biodiversiteit redden. Lukt ook dat niet, dan rest ons nog altijd het Deltaplan van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap van Jaap Dirkmaat. Aantrekkelijk door z'n eenvoud: voor 600 miljoen euro per jaar heel Nederland weer mooi! Een koopje.

CAREL DE VRIES
MANAGER COURAGE

